

Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ve Türkçe Öğretimi^(*)

Akif ARSLAN (**)

Özet: Bu çalışmada, öncelikle, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı tanıtılmış; ardından bu öğrenme yaklaşımına göre Türkçe öğretiminde öğretim teknolojileri ve materyalleri, ölçme-değerlendirme araçları, çeşitli yönleriyle etkinlikler ve yöntem-teknikler hakkında bilgi verilmiştir. Bu yaklaşımda bilginin oluşturulması, geliştirilmesi, yorumlanması, üretilmesi, yapılandırılması gibi üst düzey düşünme sürecinin gerçekleştirilmesi; öğretim teknolojileri ve materyallerinin derste hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından yeterince kullanılmasına, performansa dönük ölçme değerlendirme araçlarının uygulanmasına ve öğrenciyi edilgenlikten kurtarıp aktifleştiren yöntem ve tekniklerin ön plana çıkarılmasına bağlıdır. Ayrıca, Türkçe dersinde etkinlikler işlenirken, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına uygun çeşitli hususların dikkate alınması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı, Türkçe Öğretimi

Constructivist Learning Approach and Turkish Language Teaching

Abstract: In this research, first of all constructivist learning approach was introduced, then, according to this approach, you can find information about the teaching technologies and materials, assessment, activities and methods-techniques used in teaching Turkish language with various aspects. In order to realize high level of thinking processes like forming, developing, interpreting, generating, constructing of the knowledge; it is crucial to put foreground the use of teaching technologies and materials sufficiently both by teachers and students, the application of assessment devices depending on performance, and methods-techniques making students active out of passive. Moreover while activities are being carried out in Turkish lesson, it must be considered some matters appropriate for constructivist language learning.

Key Words: Constructivist Learning Approach, Turkish Language Teaching

*) Bu çalışma 2008 yılında Yrd. Doç. Dr. Lokman Turan ve Yard. Doç. Dr. Başaran Gençdoğan'ın danışmanlığında hazırlanan yayınlanmamış doktora tezinin bir bölümünü içermektedir.

***) Dr., Erzurum Haşim İşcan İlköğretim Okulu Türkçe Öğretmeni.
(e-posta: akifarlan78@mynet.com)

1. Giriş

Eğitim; bireyin, toplumun ve ekonominin gelişmesine yön veren bir lokomotif olup toplumun geliştiğini gösteren önemli bir etken olarak kabul edilir. Bu nedenle, toplumun eğitimle ilgili beklentileri her geçen gün biraz daha artmaktadır (Çelikkaya, 2008:1). Bu durumda bir ülkenin kalkınmasını sağlamak için yapılacak ilk iş, o ülkede yaşayan bireylerin eğitim seviyesinin yükseltilmesini sağlamaktır (Özatalay, 2007:1). Bunun gerçekleştirilmesinde ana dilin önemli işlevleri vardır. İnsanların yaşamında, bireysel ve sosyal gelişiminde ana dilin önemli görevlerinin olduğu bilinmektedir. İnsanların başkalarıyla sağlıklı iletişim kurabilmeleri, eğitim hayatlarında her türlü öğrenmeyi gerçekleştirebilmeleri, büyük oranda ana dillerini etkili kullanmalarıyla gerçekleştirilebilir. Ana dilini etkili kullanabilmek ise iyi bir ana dil eğitiminden geçmekle mümkün olabilir (Yıldız, 2003: VII). Güneşli (2007) ana dil öğretiminin diğer tüm derslerin temelini oluşturduğunu; kendi dilinde hedeflenen şekilde konuşamayan, okuyamayan veya yazamayan bir bireyin diğer derslerde güçlükler yaşayacağını; bireyin kendi dilinde yetkinliğe ulaştıkça düşünen, üreten, tartışan, sorgulayan, problem çözen ve karar verebilen bir kişiliğe sahip olabileceğini ve Türkçe öğretiminde dört temel dil becerisinin etkin bir anlayışla kazandırılmasıyla öğrencilerin bilgi çağına uygun özellikler taşımalarının sağlanabileceğini belirtmektedir (Güneşli, 2007:2). Dil eğitiminin bütün bu işlevlerine rağmen; kırk ülkedeki eğitim düzeyinin 15 yaşındaki öğrencilerin başarı düzeylerinin dikkate alınmasıyla değerlendirildiği 2003 OECD PISA (Programme International Pour le Suivi des Acquis des Eleves/Uluslararası Öğrenci Başarılarını Takip Programı) anketinin sonuçlarına göre ana dili eğitimimizde çeşitli sorunların olduğu ortaya çıkmıştır: Rapora göre yazılı bir metni okuyup anlama becerisi sıralamasında Türkiye 33. sırada yer almıştır (Savran, 2004). Günümüzde her ülkede olduğu gibi ülkemizde de karşılaşılan eğitim sorunlarına çözümler bulabilmek için eğitim sistemleri sorgulanmaktadır. Yapılan araştırma ve sorular neticesinde karşılaşılan eğitim sorunlarından çoğunun geleneksel olarak nitelenen öğretim yöntemlerinden kaynaklandığı belirlenmiştir. Geleneksel öğretim uygulamalarının temel özelliklerine bakıldığında; bilgiyi aktarmaya ağırlık veren eğitim anlayışı, ders kitaplarına aşırı bağımlılık, öğretmenin mutlak egemenliği, öğrencileri araştırmaya yönleltmeyip yalnızca dinleyen/ izleyen konumda tutarak onların zihinsel açıdan edilgenleştirilmelerine sebep olan düzenlemeler, kişisel görüşleri açıklamaya izin vermeyen sınıf iklimi, sunulan bilgileri anlamaya ve farklı yorumlar yapmaya olanak tanımayan öğretim yöntemleri gibi bazı noktalar dikkati çekmektedir (Deryakulu, 2000: 53-77). Milli Eğitim Bakanlığı bahsedilen sıkıntılardan hareketle ve 20. yüzyılın eğitim sistemleri ve programları ile yeni yüzyılın insanının yetiştirilemeyeceği düşüncesini dikkate alarak, yeni eğitim programları geliştirmiş ve bu programlarda “yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı”nın temel alındığını vurgulamıştır (Arslan M., 2007). O halde yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının ve bu öğrenme yaklaşımı uygulanırken dikkat edilmesi gereken özelliklerin ne olduğu sorusu Türkçe programının başarıya ulaşabilmesi için önem kazanmaktadır:

1.1. Yapılandırmacılık Nedir?

Yapılandırmacılık, bilginin birey tarafından duyular vasıtasıyla edilgin olarak alınmadığını, tam tersine öğrenenler tarafından yapılandırıldığını, üretildiğini öne süren bir

öğrenme kuramıdır (Ün Açıkgöz, 2005a: 60-61). Bu kuramın en önemli özelliği öğrenenin bilgiyi yapılandırmasına, oluşturmasına, yorumlamasına ve geliştirmesine fırsat vermesidir (Erdem, 2001: 6). Bu yaklaşıma göre: “Öğrenen yeni bir bilgi ile karşılaştığında, dünyayı tanımlama ve açıklama için önceden oluşturduğu kurallarını kullanır ya da algıladığı bilgiyi daha iyi açıklamak için yeni kurallar oluşturur.” (Brooks ve Brooks, 1999: 9) Başka bir ifadeyle: “Bilen, gerçeği kendi yaşantılarına ve çevreyle etkileşimine dayalı olarak yaratır.” Yapılandırıcılığa göre bilgiyi yapılandırma gereksinimi, bireyin çevresiyle etkileşimi sırasında geçirdiği yaşantılardan anlam çıkarmaya çalışırken ortaya çıkar (Sabancı, 2008: 31).

Yapılandırıcılık yaklaşımı bir ses kayıt cihazı ile daha iyi anlaşılabilir. Ses kayıt cihazı sesleri kaydeder ve gerektiğinde bu sesleri çıkarır. Yapılandırıcılığa göre öğrenciler bir ses kayıt cihazı gibi algılanamaz. Onlar bilgileri depolamaktan çok bilgiyi deneyimleri vasıtasıyla değiştirir ve öğrenmeleri için gerekli olan bilgiyi kendileri oluşturur. Öğretmenin görevi, deneyimlerine ve problem çözmeye dayanarak öğrenmeye çalışan öğrencilerin çabasına aktif öğrenme çevresini oluşturarak destek olmaktır. Bu destek; öğrencinin bilgiyi aramasına, kararlar vermesine, eleştirel düşünmesine, öğrendiklerini yeni durumlara uygulamasına olanak sağlamalıdır (Doğanay ve Tok, 2007: 216-217).

Yapılandırıcılıkta her kazanılan bilgi bir sonraki bilgiyi yapılandırmaya zemin hazırlar. Çünkü, yeni bilgiler önceden yapılanmış bilgiler üzerine inşa edilir. Böylece yapılandırıcı öğrenme var olanlarla, yeni olan öğrenmeler arasında bağ kurma ve her yeni bilgiyi var olanlarla bütünleştirme sürecidir. Ancak bu süreç sadece bilgilerin üst üste yığılması olarak algılanmamalıdır. Birey bilgiyi gerçekten yapılandırmışsa kendi yorumunu yapacak ve bilgiyi temelden kuracaktır. Yapılandırıcılık bilginin biriktirilmesi ve ezberlenmesi değil, düşünme ve analiz etme ile ilgilidir (Keskinkılıç ve Keskinkılıç, 2005: 70). Yapılandırıcılık öğrenciye bilginin ne zaman ve nerede kullanılacağını kazandırır. Öğrenciler var olan bilgiyle yeni bilgileri karşılaştırarak bilgilerini yeniler, değiştirir ve bilgilerine yeni bilgiler ekler (Şimşek,2007:128).

Yapılandırıcı öğrenmede temele alınan özellikler aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Bilgiyi araştırma, yorumlama ve analiz etme,
2. Bilgiyi ve düşündürme sürecini geliştirme,
3. Geçmişteki yaşantılarla yeni yaşantıları bütünleştirme (Marlowe ve Pape, 1998: 10).

“Yapılandırıcı öğrenmenin amacı;

- Bilimsel düşünebilme becerisi kazandırmak,
- Problem çözme becerisini kazandırmak,
- Neden-sonuç ilişkisi kurmayı öğretmek,
- Kendilerini yenilemeyi öğretmek,
- Toplumsal bilinç kazandırmak,
- İletişim becerisini kazandırmak,

- Akıl, bilgi, teknoloji üretebilmeyi sağlamak,
- Yönetici ve girişimci insan olmayı öğretmek,
- Sosyal becerileri geliştirmektir.” (Atabay, 2006)

Bu amaçların gerçekleştirilmesinde öğretmenlere önemli görevler yüklenmiştir. Programın başarılı olması; ders araçları-gereçleri, ölçme-değerlendirme, sınıf içi ve dışı etkinlikler, yöntem ve teknikler gibi faktörlere bağlıdır (Duman, 2004: 85-108).

2. Yöntem

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre Türkçe dersleri uygulanırken dikkat edilmesi gereken hususları ve bu öğrenme yaklaşımının başarıya ulaşmasında gerekli olan program öğelerini belirlemeye yönelik olan bu çalışma var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeye amaçladığından tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Konuyla ilgili yapılan literatür taramasında yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı ve Türkçe öğretimi ile ilgili kaynaklara internet ve kütüphaneler aracılığıyla ulaşılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımına Göre Türkçe Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri

Çağımızda geliştirilen bütün model ve kuramlar öğrenmeyi olumlu etkilemesi açısından, eğitimde öğretim teknolojisi kullanımının önemini belirtmektedir (Şahin ve Şahin, 2007: 310). İçinde bulunulan yüzyılda teknolojinin çok hızlı ilerlemesi ve öğrenilen bilgilerin hayat boyunca ihtiyaçlara cevap verememesi, her geçen gün yeni bilgilere ihtiyaç duyulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, öğretmenlerin bilgiye ulaşmada gelişmekte olan teknoloji ürünlerini yerinde kullanabilmeleri çok önemlidir (Vural, 2004: 27). Yapılandırmacılıkta da öğrenenlerin bilgiyi anlamlı ve kullanışlı yapabildikleri yapılandırmacı öğrenme ortamları, teknoloji temellidir. Teknoloji temelli öğrenmede süreç içerisinde bireyler öğretmen-öğrenen, öğrenen-öğrenen bilgi alışverişinin yanı sıra çeşitli bilgi kaynaklarından yararlanırlar ve mümkün olduğunca birincil kaynaklara ulaşırlar (Erdem, 2001: 6). Eskiden ana dil öğretimi daha çok yazılı materyale dayalı olarak yapılırken, çağımızda teknolojinin gelişmesi sonucu resimler, film şeritleri, projeksiyon, radyo ve televizyon, bilgisayar ve internet gibi araçlar kullanılmakta; öğretmen ve öğrencilere çalışmalarında büyük ölçüde yardımcı olarak kolaylık sağlamaktadır (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 2005:89). Fakat, yapılandırmacılıkta bu materyallerin sınıfta sadece öğretmenlerce değil, öğrenciler tarafından da kullanılması gerektiği öngörülmektedir. “Yapılandırmacı sınıfta etkili iletişim kurmak için, çoklu iletişim araçları etkin olarak kullanılır. Öğrenenler, öğretmenleriyle birlikte çoklu iletişim araçlarını planlar.” (Erdem ve Demirel, 2002) Öğrenciler, öğretmenlerin yüksek teknolojiyi ya da çoklu ortamları kullanarak kendilerine bilgi aktarmasını beklemek yerine, teknolojiyi kullanarak öğrenmeyi öğrenirler. Böylece, materyalleri kendileri düzenledikleri için, öğrencilerin konuya karşı ilgileri artar ve teknoloji tarafından kontrol altına alınmaları engellenir (Jonasson, Myers ve Mckillop, 1996: 93). Teknoloji günlük hayatta sıkça kullanıldığı için; eğitim programıyla bütünleştirilmiş teknoloji kullanımı, öğrencileri günlük yaşama bağlar (Srommen ve Lincoln, 1992: 466-468). Yapılandırmacı sınıf ortamı, öğrencileri ileri teknolojinin getirdikleri doğrultusunda

açık ve etkili düşünebilen, düşündüklerini yazabilen, hem eleştiri yapabilen hem de eleştiriye açık olabilen, dinlemesini bilen bir insan olarak yetiştirir; okuma, yazma, iletişim kurma, problem çözme becerileri kazandırır (Ergin, 1998). Teknoloji vasıtasıyla bütün bunların gerçekleştirilebilmesi öncelikle öğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanmayı bilmesi ve sınıfta etkili bir biçimde kullanmasıyla mümkündür (Karağaçlı, 2004: 19).

Yapılandırıcı sınıf ortamında teknolojinin yanı sıra diğer bilgi kaynaklarının kullanımını da önemlidir. Öğretmenlere düşen görev: öğrencilere bilgiyi yapılandırma sürecinde öğrenme etkinliklerinde kullanabilecekleri bilgi kaynakları konusunda rehberlik yapmak ve öğrenme sürecini kolaylaştırdığı için, bu bilgi kaynaklarının hazırlanmasında öğrencilerin de görev almasını sağlamaktır (Fer ve Cırık, 2007: 286-287).

Yapılandırıcı sınıflarda, öğrenme ortamının gerçekçi olmasını sağladığı için şair, halk ozanı vb. canlı kaynaklardan da yararlanılmalıdır. Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmaya göre eğitim ile ilgili uzmanların sınıfa davet edilmesi yapılandırıcı sınıfların verimliliğini arttırmaktadır (Akar ve Yıldırım, 2004).

3.2. Yapılandırıcı Öğrenme Yaklaşımına Göre Türkçe Öğretiminde Ölçme-Değerlendirme

Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımıyla ölçme-değerlendirmenin sürece yayıldığı ve öğrencilerin kendi başarıları hakkında görüş belirttiği yepyeni bir anlayışa geçilmiştir. Bu yaklaşımda ölçme ve değerlendirme çalışmaları, öğrencilerin bir dönem boyunca göstermiş oldukları performansın seviyesini göz önüne alarak sonuçlandırılmaktadır. Bu dönemde öğrencilerin hem eğitim-öğretim sürecinde gözlemlenmesi hem de ortaya koydukları ürünlerin dikkate alınması söz konusudur (Göçer, 2007). Yapılandırıcı ölçme-değerlendirmede amaç, öğrencinin bilgiyi ne kadar hatırladığını ölçmek değil, öğrencinin bilgisinin süreç içerisinde nasıl ve ne ölçüde değiştiğini tespit etmektir (Atasoy, 2004: 65). Bu amaçla, bu öğrenme yaklaşımında ölçme-değerlendirme sadece öğrenmenin başında, belirli zamanlarda ve sonunda sözlü ve yazılı yoklamalarla değil, öğrenme süreci boyunca çok ve çeşitli ölçme araçlarıyla yapılır (Gelbal ve Keleşoğlu, 2007). Öğretmenler; performans ödevleri, gözlem, öz değerlendirme, görüşme, dereceli puanlama anahtarları vb. araçları kullanarak öğrencilerin bilgiyi nasıl yapılandığı ve üst zihinsel becerilerini ne kadar geliştirdiklerini öğrenim süreci içinde değerlendirirler (Öz, 2006: 39). “Ancak bu geleneksel ölçme tekniklerinin hiç kullanılmayacağı ve öğrenme sürecinin sonunda hiç değerlendirme yapılmayacağı anlamına gelmemektedir.” (Hazır Bıkmaz, 2006) Önemli olan; ölçme-değerlendirmeyi uygulamanın içinde, gerçek yaşamdan problemler kullanarak, değişik öğrenme stillerine uygun, sınırlandırıcı olmayan, düşünme yeteneğini destekleyen ve gerçek yaşamı öğrenme konusu yapan bir yaklaşımı dikkate alarak uygulamaktır (Ev, 2006).

3.3. Yapılandırıcı Öğrenme Yaklaşımına Göre Türkçe Öğretiminde Çeşitli Yönleriyle Etkinlikler

Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımını dikkate alan yeni Türkçe öğretim programı hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların kazandırılması için çeşitli etkinlik örnek-

lerine yer vermiştir. Programın sunduğu bu etkinlikler birer öneri niteliğindedir (MEB, 2006: 8). Bundan dolayı öğretmen yeni etkinlikler hazırlayabilir (Arslan, 2007). Ayrıca; mevcut etkinlikler uygulanırken sınıfın yapısına, fiziksel şartlara göre değişiklikler yapılması önerilmektedir. Çünkü: yapılandırmacılık, öğretimde esnekliği savunmaktadır (Gökçeğöz Karatekin, Durmuş ve Işılak, 2005:4). Hatta; yeni program yapılan etkinliklerin veya benzerlerinin öğrenciler tarafından planlanıp uygulanmasını öngörmüştür (MEB, 2006: 8). Yeni etkinlikler planlayıp uygularken önemli olan; öğretim uygulamasının hedef kitlesi olan öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, toplumsal ve fizyolojik özelliklerini ve bu özelliklere dayalı gereksinimlerini dikkate almaktır (Kuzgun ve Deryakulu, 2004: 9). Etkinliklerin amacı belirlenen tema ya da kavramın daha iyi öğrenilmesine yardımcı olmaktır. Etkinlikler yapılırken bireysel farklılıklar ve beklentiler dikkate alınmalıdır. Bu sebeple, etkinliklerin sırayla yapılması yapılandırmacı yaklaşıma uygun bir süreç değildir (Hazır Bıkmaz, 2006). Yapılandırmacılık, katı öğretim programları yerine öğrencinin gereksinimlerine yönelik ve esnek öğretim programlarını gerekli kılar. Yapılandırmacı öğrenme ortamları, geleneksel öğrenme ortamı olarak düzenlenmiş sınıflardan çok farklıdır. Geleneksel sınıflarda ders içeriği önceden belirlenmiştir. Halbuki; yapılandırmacılıkta öğretim, öğrencinin bilmesi gereken sabit bir bilgi olduğu fikrine dayanmamaktadır (Kaya ve Tüfekçi, 2006).

Yapılandırmacılıkta ders kitabını harfiyen takip etmek önemli değildir. Önemli olan; öğrencilerin kendi bilgilerini kullanarak, yeni bilgileri anlamlandırdıkları etkinliklerle karşılaştırılmalarıdır (Bağcı Kılıç, 2006: 38). Yapılandırmacı sınıflarda öğretim sürecinin gerçekleştirilmesinde öğrenci görüşlerine değer verilir. Bu öğrenme kuramında bilgi görecelidir ve öğrenen ile çevresi arasındaki etkileşimin sonucudur. Bu sebeple; belli bir hedef belirleyerek otomatik bir biçimde öğrencilerin bu hedefe ulaşmalarını beklemek yapılandırmacılığa ters düşer (Marlowe ve Page, 1998: 15). Bundan dolayı; eğitim programları öğrenenin görüşlerine göre yönlendirilmelidir (Brooks ve Brooks, 1993: 33).

Yapılandırmacılıkta öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alındığı için, sınıf düzeni geleneksel sınıf düzeninden farklıdır. Dolayısıyla; sınıftaki yerleşim düzeni ders, konu ve etkinliklere göre değiştirilebilir. Araştırmalar, sınıf yerleşim biçiminin öğrencilerin kendilerini algılayışlarında ve arzu edilmeyen davranışların ortaya çıkmasında etken olduğunu göstermektedir. Örneğin; arka arkaya dizilen sıralarda sosyalleşmenin daha az olduğu; küme, çember U veya V şeklinde yerleştirilmiş sınıflarda ise sosyalleşmenin daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır (Tutkun, 2007: 252). Yapısalcı sınıf ortamlarında işbirliğine dayalı grup çalışmalarının yapılabilmesi için sabit düzenli sıralı sistemlerden kurtulmak gereklidir (Akgün, 2008). Çünkü; yapılandırmacılıkta öğrencilerin birbirleriyle fikir alışverişinde buldukları, kendi fikirlerini savunma fırsatı buldukları ve birlikte çalışma şansı yakaladıkları işbirliğine dayalı öğrenme stratejilerinin büyük önemi vardır (Arslan M., 2007: 55).

Yapılandırmacı yaklaşımda öğrencinin rolü; bilgiyi olduğu gibi almak değil, araştırmaktır. Bu yaklaşıma göre; öğretmen çeşitli konularda öğrenciyi yönlendirecek, öğrenci ise konuyu araştıracaktır. Başka bir ifadeyle yapılandırmacı yaklaşım, araştırmanın ne-

reden ve hangi kaynaklardan yapılacağını öğretmenin belirtmesini istemektedir (Alper, 2006). Kısacası; öğretmen verdiği araştırma konularında bir rehber olmalıdır. Öğretmen ne zaman, hangi konularda, hangi başvurma kaynaklarından, nasıl yararlanılacağını öğrencilere öğretmelidir (Özbay, 2006: 169).

Yapılandırıcılıkta, öğretmen, konuşmaktan çok dinlemeyi tercih eder. Bu yaklaşımda sınıf yönetimi çok önemlidir; ama bu, emir verme ya da zor kullanma ile yapılmaz (Erdem, 2001: 87). Bu öğrenme yaklaşımına göre: “Öğrenenler demokratik bir sınıf ortamında günlük yaşam problemlerinin karmaşıklığını çözerken yaşam boyu kullanacakları bilgileri oluştururlar.” (Karadağ ve Korkmaz, 2007: 40) Sınıfta disiplin öğrenme etkinliklerinin gerçekleşmesi için gerekli düzenin sağlanmasıdır. Bu düzen sağlanırken, baskıcı yönetim yerine demokratik yönetim benimsenmelidir. Unutulmamalıdır ki otoriter yönetimde baskı unsuru uzaklaştığı zaman öğrenciler istenmeyen davranışları sergilerler (Arabacı, 2005).

Yapılandırıcılığın temellerini oluşturan yaklaşımlardan biri, çoklu zekâ kuramıdır: “Çoklu zekâ kuramı, geleneksel eğitim sistemindeki sözel ağırlıklı ders işleme yöntemi ile dersi sürdürüp sadece sözel-dilsel zekâ alanına hitap eden öğretmen anlayışına karşı çıkarak birden çok yöntem ile birden çok zekâ alanına hitap etmeyi amaçlamaktadır. Başka bir ifade ile çoklu zekâ kuramı, uygulama esnasında tek tip öğretim yöntemi yerine farklı öğretim yöntemlerinin bir arada uygulanması gerektiğini savunur.” (Burma, 2003: 28) Bu durumda, öğretmen öğrencilerin öğrenme stilleriyle ilgili bilgi toplamak ve yöntem zenginliğine başvurmak zorundadır.

Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımına göre bilginin yapılandırılabilmesi için ön bilgiye ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacın karşılanabilmesi için yapılması gereken çalışmalardan biri; derse hazırlık amacıyla, dersten önce yapılan araştırmalardır. Hazırlık çalışmaları kapsamında önemli bir husus da amaç belirlemedir. Amaç belirleme, derse başlamadan hemen önce öğrencilere onların hedef belirlemelerini kolaylaştıracak çeşitli soruların yönlendirilmesiyle gerçekleştirilebilir (Öz, 2003: 87).

Yapılandırıcı dil yaklaşımına göre, dil bilgisi öğretiminin amacı; dil becerilerinin, iletişimin, anlamının, etkileşimin, işlevselliğin, kavramların ve zihinsel becerilerin geliştirilmesi olarak ele alınmaktadır. Bu anlayış; dil bilgisi öğretimi bir amaç olarak değil araç olarak değerlendirildiği için, dil bilgisi öğretimiyle ilgili kuralların etkinliklerden hareketle verilmesini önemli görmektedir (Güneş, 2007: 262-265). Dil bilgisi ile ilgili tanımların, kuralların kullanımdaki yerlerinin sezdirilip kavratılması hedeflenen becerilerin kazandırılmasını sağlayacaktır (Sağır, 2002: 30).

Kelime çalışmalarında da etkinliklerden faydalanılmalıdır. Öğrencilerin kelime dağarcığı; kelimenin eş, zıt anlamını vererek anlamını buldurmaya çalışma gibi etkinliklerle genişletilebilir (Calp, 2005: 235). Öğrencilerin kelime hazinesini geliştirmenin bir başka yolu, kelimeyi sesinden, şekil görünümünden ve kelimeye uygun ipuçlarından tanımadır (Güneş, 2007: 191).

3.4. Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımına Göre Türkçe Öğretiminde Yöntem ve Teknikler

Yapılan araştırmalara göre öğrencilere bilgilerin hazır kalıplar biçiminde verilmesi, verilerin de aynen istenmesi eğitimde belirlenen hedeflere ulaşılmasında yeterli değildir. Öğretim süreçlerinde, artık, öğrencinin edilgen konumda kaldığı öğretim yöntemleri yerine; öğrencinin öğrenme etkinliklerine aktif bir biçimde katıldığı öğretim yöntemleri ön plana çıkmıştır (Özbay, 2003). Bu doğrultuda yapılandırmacılık öğrenilen bilgiye derinden nüfuz edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Yapılandırmacı anlayışın dikkate alındığı sınıflarda geleneksel sınıflardaki gibi bilginin tekrarına değil; bilginin transferine, yeni bir duruma çevrilmesine, uygulanmasına kısaca yeniden yapılandırılmasına önem verilmektedir (Ün Açıkgoz, 2005b: 325). Amaç, öğrencinin sadece kitap okuyarak ve öğretmeni dinleyerek bilgi edinmesi değil; sınıfta tartışarak, görüşlerini açıklayarak, sorgulayarak, bildiklerini başka arkadaşlarına aktararak etkin bir rol üstlenmesini sağlamaktır (Aydın Yılmaz, 2007: 30). Diğer bir ifadeyle, öğrenciyi öğrenme sürecine aktif olarak katan yöntem ve tekniklerin kullanılması gerekmektedir (Aykaç, 2007). Böyle bir yaklaşımda; öğretmen öğrenci ile işbirliği içinde çalışarak öğrencinin bilgiyi yeniden üretmesine, yeni durumlara transfer etmesine, sentezler yapmasına olanak sağlar (Aydın, 2005: 248-249). Yani; yapılandırmacılığa göre yöntem ve teknikler öğrencilerin edindikleri bilgileri irdeleyebilmelerini, önceki bilgileriyle ve günlük hayatla ilişkilendirebilmelerini sağlayan nitelikte olmalıdır (Öğünç ve Tarhan, 2006). Öğretmenin rolü; hem söz hem eylemde öğrencileri için kendi bakış açılarını söz ve yazılarıyla ifade etmelerine, kendilerini ve kavrayışlarını açığa vurmalarına, kendi anlayışları hakkında düşünmelerine fırsat veren çok sayıda yol bulmak olmalıdır (Gould, 2007: 120). Bu doğrultuda yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına uygun olarak hazırlanan yeni Türkçe programı eleştirel okuma-yazma, yaratıcı yazma gibi yeni yöntem ve teknikleri programa alarak yapılandırmacı bir süreç oluşturmaya çalışmıştır (MEB, 2006: 65-68).

4. Sonuçlar

1. Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre Türkçe derslerinde bilginin yapılandırılabilmesi ve hedeflenen becerilerin kazandırılabilmesi için eğitim teknolojileri ve materyallerinden yeterince faydalanılması gerektiği araştırmalarla ortaya konmuştur.

2. Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre Türkçe derslerinde eğitim teknolojileri ve materyallerinin sadece öğretmenler tarafından değil, öğrenciler tarafından da kullanılması ve öğretmenlerin ders materyallerini öğrencilerle birlikte planlaması gerektiği öngörülmektedir.

3. Türkçe derslerinde sadece sonuç değerlendirmeye yönelik ölçme-değerlendirme yöntemlerinin kullanılması hedeflenen kazanımların gerçekleştirilememesi sonucunu ortaya çıkaracaktır. Bir başka ifadeyle Türkçe derslerinde hedeflenen davranışların gerçekleştirilmesi, süreç değerlendirme yöntemleriyle ilişkilidir.

4. Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre etkinlikler işlenirken etkinliklerin etkililiğini arttıracak çeşitli ölçütler dikkate alınmalıdır. Örneğin; Türkçe öğretmenlerinin

öğrencilerin ilgilerini ve ihtiyaçlarını dikkate almadan sadece ders kitabındaki etkinlikleri işlemeleri yapılandırıcı sürece uygun bir eğitim davranışı değildir.

5. Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımıyla birlikte, öğrencinin edilgen konumda kaldığı öğretim yöntemleri yerine, öğrencinin öğrenme işlerine aktif bir biçimde katıldığı öğretim yöntemleri ön plana çıkmıştır. Dolayısıyla Türkçe dersinde eleştiri, yorumlama, analiz, sentez gibi üst düzey düşünmeyi sağlayacak yöntem ve tekniklerin kullanılması dersin hedeflerinin gerçekleştirilmesinde önem arz etmektedir.

5. Öneriler

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

1. Türkçe derslerinin, geleneksel alışkanlıklardan kurtularak, günün koşullarına ve eğitimdeki gelişmelere paralel olarak yapılandırıcı öğrenme yaklaşımına göre tasarlanması gerekmektedir.
2. Türkçe öğretmenleri yapılandırıcılıkla ilgili hizmet-içi eğitim faaliyetlerine katılarak bu öğrenme yaklaşımı ile ilgili bilgilerini arttırmaları gerekmektedir.
3. Milli Eğitim Bakanlığının yapılandırıcı öğrenme yaklaşımının uygulanmasında önemli etkiye sahip olan eğitim materyalleri ile ilgili eksiklikleri tespit etmesi ve okullarda ihtiyaç duyulan materyalleri temin etmesi gerekmektedir.
4. Türkçe derslerinin amaçlarına ulaşabilmesi için öğrencilerin eğitim sürecinde aktif rol alması gerekmektedir. Örneğin; öğretmenler ders konularının belirlenmesinde öğrencilerin görüş ve önerilerini almalıdırlar.
5. Türkçe derslerinde süreç değerlendirme yöntemlerinin uygulanması gerekmektedir.
6. Yapılandırıcı öğrenme yaklaşımının etkin bir biçimde uygulanabilmesi için etkinlikler işlenirken hazırlık çalışmalarının yeterince yapılması gibi çeşitli hususların dikkate alınması gerekmektedir.

Kaynakça

- Akar, H. ve Yıldırım A. (2004). “Oluşturmacı Öğretim Etkinliklerinin Sınıf Yönetimi Dersinde Kullanılması: Bir Eylem Araştırması”, *Sabancı Üniversitesi İyi Örnekler Konferansı*, <http://www.erg.sabanciuniv.edu/iok2004/bildiriler/Ali%20Yildirim.doc>. Erişim-Tarihi:04.07.08,
- Akgün, Ö. E. (2005). “Uygulayanların Deneyim ve Görüşleriyle Yapıcı Yaklaşım ve Yapıcı Yaklaşımların Uygulanması Öncesinde Yapılması Önerilen Araştırmalar”, <http://efdergi.yyu.edu.tr>. Erişim Tarihi: 20.06.2008,
- Alper, A. (2006). “Yapılandırıcı Yaklaşım Modellerinden Probleme Dayalı Öğretime Göre Yeni Fen ve Teknoloji Öğretim Programı Etkinlikleri”, *Yapılandırıcılık ve Eğitime Yansımaları Sempozyumu*, İzmir: Özel Tevfik Fikret Okulları. (ss: 356).

- Arabacı, İ. B. (2005). “Öğrenme–Öğretme Sürecine Öğrencilerin Katılımı ve Sınıfta Demokrasi”, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Sayı: 316, 22.
- Arslan, A. (2007). “Yaratıcı Masal Çalışmaları”, *Ekev Akademi Dergisi*, 31. Sayı: 192.
- Arslan, M. (2007). “Eğitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:40, Sayı:1, 45-55.
- Atabay, E. (2006). “Okul Deneyimi Dersi Alan Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Gözlemleriyle İlköğretim Okulöncesi Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Öğrenmeye Göre Değerlendirilmesi”, *Yapılandırmacılık ve Eğitime Yansımaları Sempozyumu*, İzmir: Özel Tevfik Fikret Okulları. (ss: 11).
- Atasoy, B. (2004). *Fen Öğrenimi ve Öğretimi*, Ankara: Asil Yayın–Dağıtım.
- Aydın Yılmaz, Z. (2007). *Sınıf Öğretmenlerine Türkçe Öğretimi*, Ankara: Nobel Yay.
- Aydın, A. (2005). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, Ankara: Tekağaç Eylül Yayıncılık.
- Aykaç, N. (2007). “ İlköğretim Programında Yer Alan Etkinliklerin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi (Sinop İli Örneği) ”, *Ahi Evren Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:8, Sayı:2, 28.
- Bağcı Kılıç, G. (2006). *Yeni Yaklaşımlar Işığında İlköğretim Bilim Öğretimi*, İstanbul: Morpa Yay.
- Brooks, J. G. ve Brooks M.G. (1999). In Search of Understanding the Case for Constructivist Classrooms, Alexandria, Association for Supervision and Curriculum Development. ——— (1993). *The Case for Constructivist Classrooms*, Virginia: Ascd Alexandria.
- Burma, Ş. (2003). *Çoklu Zekâ Kuramına Göre Öğretim Ortamlarının Yapılandırılması*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye.
- Calp, M. (2005). *Özel Öğretim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*, Konya: Eğitim Kitabevi.
- Deryakulu, D. (2001). *Yapıcı Öğrenme*, A. Şimşek (Ed.), Sınıfta Demokrasi, Ankara: Eğitim-Sen Yay.
- Doğanay, A. ve Tok Ş. (2007). *Öğretimde Çağdaş Yaklaşımlar*, Ahmet Doğanay (Ed.), Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Duman, B. (2004). “İlköğretim Türkçe Programının Değerlendirilmesi: Konya ve Muğla Örneklerinin Karşılaştırılması”, *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt:2, Sayı:1, 85-108
- Erdem, E. (2001). *Program Geliştirmede Yapılandırmacı Yaklaşım*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Erdem, E. ve Demirel Ö. (2002). “Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşımı”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:23, Ankara, 81-87.

- Ergin, A. (1998). *Öğretim Teknolojisi-İletişim*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ev, H. (2006). “Aktif Eğitim ve Ölçme-Değerlendirme Yaklaşımları”, *Türk Eğitim Sisteminde Yeni Paradigma Arayışları Sempozyumu-Bildiriler Kitabı*, Ankara: Eğitim Bir-Sen Yay. (ss:177).
- Fer, S. ve Cırık İ. (2007). *Yapılandırmacı Öğrenme-Kuramdan Uygulamaya*, İstanbul: Morpa Yay.
- Gelbal, S. ve Keleşioğlu H. (2007). “Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Hakkındaki Yeterlilik Algıları ve Karşılaştıkları Sorunlar”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 33, 136.
- Gould, J. S. (2007). “Dil Becerilerinin Öğrenimi ve Öğretimine Oluşturmacı Bir Perspektif”, Catherine Twomey Fosnot, (Ed.), Soner Durmuş, (Çev. Ed.) *Yapılandırmacılıkta Teori, Perspektifler ve Uygulama*, Ankara: Nobel Yayın-Dağıtım.
- Göçer, A. (2007). “İlköğretim 1. Kademedeki Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları”, *Bilim ve Aklın Aydınlanmasında Eğitim Dergisi*, MEB, Sayı: 94, 43.
- Gökçeğöz Karatekin, N.; Durmuş A ve Işlak H. (2005). *Oyun ve Etkinliklerle Türkçe*, Ankara: Nobel Yayın-Dağıtım.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*, Ankara: Nobel Yayın-Dağıtım.
- Güneyli, A. (2007). *Etkin Öğrenme Yaklaşımının Anadili Eğitiminde Okuma ve Yazma Becerilerini Geliştirmeye Etkisi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Hazır Bıkmaz, F. (2006). “Yeni İlköğretim Programları ve Öğretmenler”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 39, Sayı:1, 107-109.
- Jonasson, D. H., M Myers J. ve Mckillap A. M. (1996). From Constructivism to Constructionism: Learning with Hypermedia/ Multimedia Rather Than from it, B. G. Wilson (Ed.), *Constructivist Learning Environments: Case Studies in Instructional Design*, New Jersey: Educational Technology Publications, Inc, Eglewood Cliffs,
- Karadağ, E. ve Korkmaz T. (2007). *Kuramdan Uygulamaya Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Karağaçlı, M. (2004). *Eğitimde Teknoloji ve Materyal*, Ankara: Feryal Matbaacılık.
- Kavcar, C.; Oğuzkan F. ve Sever S. (2005). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Engin Yayınevi.
- Kaya, Z. ve Tüfekçi S. (2006). “Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Öğretmen”, *Yapılandırmacılık ve Eğitime Yansımaları Sempozyumu*, İzmir: Özel Tevfik Fikret Okulları, (ss: 5).
- Keskinkılıç, K. ve Keskinkılıç S. B. (2005). *Türkçenin Temel Becerileri ve Ses Temelli Cümle Yöntemi İle İlkokuma Yazma Öğretimi*, Ankara: Asil Yayın-Dağıtım

- Kuzgun, Y. ve Deryakulu D. (2004). *Eğitimde Bireysel Farklılıklar*, Ankara: Nobel Yayın-Dağıtım.
- Marlowe, B. A. ve Page M. L. (1998). *Creating and Sustaining the Constructivist Classroom*, Usa: Corwin Press.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu-6, 7 ve 8. Sınıflar*, Ankara: Meb Yayınları.
- Öğünç, A. ve Tarhan L. (2006). "Lise Kimya II Buharlaştırma ve Buharlaştırma Isısı Konusunda Yapılandırmacı Model Uygulaması", *Yapılandırıcılık ve Eğitime Yansımaları Sempozyumu*, İzmir: Özel Tefvik Fikret Okulları, (ss:304).
- Öz, F. (2006). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi-Yeni Programa Göre Geliştirilmiş*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özatalay, H. (2007). *İlköğretim I. Kademe Türkçe Öğretim Programında Öğrencilere Kazandırılması Hedeflenen Temel Becerilerin Ders Kitaplarında Kullanılmasına İlişkin Durum Çalışması*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Özbay, M. (2003). "Türkçe Öğretiminde Hedef-Araç İlişkisinin Ders Kitabı Örneğinde Değerlendirilmesi", *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 13, 62.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*, Ankara: Öncü Kitap.
- Sabancı, A. (2008). *Sınıf Yönetiminin Temelleri*, Mustafa Çelikten (Ed.) *Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Sınıf Yönetimi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sağır, M. (2002). *İlköğretim Okullarında Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Savran, N. Z. (2004). "Pısa Projesinin Türk Eğitim Sistemi Açısından Değerlendirilmesi", *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt:2, Sayı:4, 397-408.
- Strommen, E. F. ve Lincoln B. (1992). "Constructivism, Technology and The Future of Classroom Learning", *Education and Urban Society*, USA, Vol.24, No:4,
- Şahin, A. ve Şahin E. (2007). *Türkçe Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyaller*, Ahmet Kırkkılıç ve Hayati Akyol (Ed.), *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Şimşek, N. (2002). *Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı*, Ankara: Nobel Yayın-Dağıtım.
- Tutkun, Ö. F. (2007) Sınıf Düzeni, Zeki Kaya (Ed.), *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Ün Açıkgöz, K. (2005a). *Aktif Öğrenme*, İzmir: Eğitim Dünyası Yay.
- (2005b). *Etkili Öğretme ve Öğrenme*, İzmir: Eğitim Dünyası Yay.
- Vural, B. (2004). *Teknoloji ve Materyal Kullanımı*, İstanbul: Hayat Yay.
- Yıldız, C. (2003). *Türkçe Öğretiminde Alternatif Yöntemler*, Ankara: Anı Yay.